

Nebezpečný návrh zákona.

Caveant consules, ne quid res publica detrimenti capiat . . .

Příslušníci všech vrstev našich, utiskováni persekucí válečnou, doma i za hranicemi pevně věřili při představě naší budoucí samostatnosti, že vybuduje se stát, který uvnitř i za hranicemi zastoupený svými nejlepšími muži, bude reprezentovati ve stavovských a sociálních reformách vzor demokratismu. Vskutku budovalo se v našem státě po historickém převratu 1918 od základu a měla býti zřízena společná základna spolupráce všech. Avšak brzy, bohužel, stranické živly zneužívše hesla rovnosti a volnosti a ke škodě celku způsobily v našem zákonodárství převrat — kterého sice nikdo neviděl — za to spíše pocítil — a cítí až dosud. —

Nedávno způsobil rozruch návrh poslance Buřivala ve státnězřízeném výboru; námět návrhu přijala část naší veřejnosti ze stranických důvodů odmítavě, část zase jej schvalovala, pouze menšina návrh zákona věcně kritisovala. Chci se proto připojiti k poslednímu uvedeným a pátrati z hlediska objektivního po odstranění vad návrhu a nastíniti novou stylisací návrhu všem stavům vyhovující.

Námět zákona zní: „Umožniti všeobecný postup kvalifikovaných středoškolským vzděláním do řadů vyžadujících erudici vysoko- nebo odbornoškolskou.“

Kardinální chybou uzákonění tohoto požadavku by bylo, že jest vyjmut z komplexu příští reformy celé naší státní správy, jednak nezaručuje svou generalisací odborníkům s theoretickými studii účinného uplatnění se v zodpovědných úřadech. Vada zákonného návrhu spočívá na jeho všeobecnosti, poněvadž jí užije se nikoli těmi, kdož po absolvování střední školy a po dlouholeté pozdější praxi v tom kterém odboru mají plný nárok, aby dosáhli v některých úřadech systemisovaného místa pro osoby s vysokoškolským vzděláním, nýbrž těmi (a bude jich většina), kteří budou dosazováni do zodpovědných úřadů politickými stranami a budou pak pracovati ponejvíce z vědomostí pro své protektory, zatím co zájmy celostátní utrpí větší škodu než dosud, zvláště uváží-li se, kdo se bude zajímati o to, aby se vysoko- nebo odbornoškolsky vzdělal, ví-li, že ve svém pozdějším samostatném povolání stane se nedoceneným oproti mnoha pochybným veličinám; po studiu 15—20letém byl by bez zaměstnání, úměrně dlouholeté práci studijní. Takovým způsobem nesmí býti dnes řešeno mohutné demokratické heslo „Amerikanismus“, dokud neprovede se od základu reforma všech škol, dokud naše střední školy nebudou obsahovati fundamenty látky vysokoškolské i odbornoškolské!

Avšak jest nezbytností, aby v době přechodné, kdy se jeví v úřadech státních, samosprávných i veřejných nedostatek odborně-theoreticky vzdělaných, byla zákonem stanovena speciálně pouze možnost, aby ti, kdož po absolutoriu střední školy jsou kvalifikováni dlouholetou úspěšnou praxí, mohli této výhody použiti v tom směru, že po složení theoretické zkoušky před komisí jmenovanou vládou, by byli doporučení jako kandidáti vyšší hodnostní třídy prezidentu republiky a byli tímto přímo jmenováni. Zkouška by měla obsahovati znalost těch předmětů, které žádá místo petenta. Takto se odstraní prozatím nedostatek lidí s theoretickým vzděláním v některých úřadech; prozatím proto, poněvadž dnes ještě musí každý doháněti svá, nevině dlouholetou válkou zanedbaná studia odborná, a mívám-li některé úřady, chci vyjmouti je z komplexu úřadů, k jejichž dosažení a vedení nutně třeba předběžného theoretického vzdělání.

Bude-li se tímto neb podobným návrhem řešiti onen stavovský zákon, potom nebojím se, že utrpí správa státní pohromu, aniž nastane řevnivost mezi středoškolsky a vysokoškolsky vzdělanými, a věřím, že tak stát spravedlivě se odmění těm, kteří z politických neb náboženských důvodů předčasně za rakouské éry opustili dráhu theoretického studia a ve svém povolání dlouholetou praxí získali důvěry svých představených, kteří jim svěřovali často práce, k jejichž provedení nutno bylo především předběžné theoretické erudice.

Či má, takto veskeré nemožnosti připouštějící zákonný návrh, býti jen experimentem, a neosvědčeli se, má býti suspendován, respektive jako všechny zákony naše za krátko novelisován? Jen aby nebyl takový zákon pokusem nebezpečným, z něhož by vzešlo poranění nevyléčitelné pro vnitřní organizaci státu!

Z obavy, že rozhodují o stylisaci zmíněného zákona pouze zájmy některých vrstev politických a nikoli zájmy celku, uznáno bylo na anketní schůzi správního výboru spolku čes. právníků „Všehrd“ a sociální komise, za účasti Jeho spektability p. prof. Dra Hory a p. odb. rady dra Sommera, aby spolek náš zaslal kategorický protest ministerstvá školství a vnitra, presidiu Národního shromáždění, a kanceláři presidenta republiky proti tomuto návrhu zákona, poněvadž může býti řešen jenom v rámci pozdější celkové reformy státní administrativy.

Jelikož musíme tedy včasnými námitkami, ne opožděnými resolucemi varovati zodpovědné kruhy zákonodárné, aby se neukvapovaly řešení náprav sociálně stavovských a nezpůsobily tak nevráživost různých vrstev, jsme vděční, že oné ankety se účastnili, jako zkušební radci, též zástupci profesorského sboru právnické fakulty, a odcházeli ze schůze jistě s vědomím, že jest třeba v budoucnosti, aby profesorské kolegium společnou rukou se studentstvem v podobných otázkách pracovalo, čehož si všichni přejeme.

Společně se vynasazíme, abychom působili ve prospěch všech, aby nebyli absolutně vysokých a odborných škol nuceni, nenaleznuvše uznání ve vlastním domově, reprezentovati národ v cizině, zatím co vnitřní správa byla by v otěžích nequalifikovaných a pracujících pro interest těch, jichž pomocí se těmto dostalo výhod.

Aktentujeme proto, že jen zákon sociálně spravedlivý zajistí základ spokojenosti a harmonii práce všech ve veřejném životě, kterážto znaky jsou nezbytné pro rozkvět a blahobyt československé republiky.

Literatura.

Trestní soudnictví na Slovensku se zvláštním zřetelem k unifikaci zákonodárství trestního. Sepsal dr. Karel Skála. 1920. Nákladem ministerstva pro správu Slovenska v Bratislavě. — Jest jisto, že nemůže pro budoucnost obstáti v jednom státě dvojí právo, v různé části státu jiné. Stát, chce-li míti řádně spravovanou správu, soudnictví a vůbec všechny obory společenského života, musí míti právo jediné, na celém území státním stejné. Nehledě k tomu, že dvojí právo udržuje nebezpečný separatismus, vede to i k různým obtížím praktickým. Také u nás, kde jiné právo platí na území kdysi rakouském, a jiné na Slovensku, musí se pohlížet vážně na tuto unifikaci práva. Zatím jest doba příliš politicky vzrušená, aby dopustila rychlou a pronikavou práci sjednocovací. Než potřeba denního života vynucuje si již nyní různé zásahy do platného řádu právního, a tak vidíme, že vydávají se zákony, jež mají již povahu unifikační. Jest známo, že každé právo vyrůstá ze životních a hospodářských poměrů a názorů občanstva a naši pracovníci na díle unifikačním musí si býti toho vědomi.